

ابوالحسن ورزی

صدرنشین در غزل

دکتر محمدرضا جلالی نائینی

رییس اسبق کانون وکلای دادگستری مرکز

ورزی سخنگوی بیست که همه وقت می‌تواند قریحه‌ی بدیع و طبع گویا و سرشار خود را بیازماید و شعر تر برانگیزد. آری، او خداوند این هنر است. ورزی واجد آن چنان استعدادی در غزل‌سرایی است که تو گویی کارخانه‌ی ریختگی الفاظ، لغات، کلمات لطیف و نغز در نهادش تعبیه شده و نیروی خلاقه‌ی طبعش در ترکیب و انسجام کلمات و نشاندن هر کلمه و لفظی به جای خود هنرمندی و مهارت کامل دارد و تعبیراتش بسی دل‌نشین است.

نیم قرن است که من مورد لطف شامل و خلق کریم ورزی هستم و میان او و من سوابق حقوق صحبت پایدار و محفوظ بوده است. این نکته را باید در این جا بازگویم که ورزی در زندگی از دولت همسری دلیند، وفاجو، شریف و ادب‌دوست سرکار خانم فرح رکنی برخوردار است. هر روز به تشویق و ملتمس این فرشته‌سیرت نیروی طبع ذریبار ورزی به جنبش درمی‌آید و غزل یا غزل‌هایی بر دیوانش افزوده می‌شود و هم‌اوست که به یاری خدای بزرگ از ورزی عاشقانه نگاه‌داری می‌کند و در حفظ صحت و سلامتش به نحو خستگی‌ناپذیر می‌کوشد.

بالعجب ملائک هفت آسمان به شوق

از بر کنند گفته‌ی ورزی به صبح و شام

***

ساقی بریز باده‌ی گلگون به جام ما

تا رنج و غصه را بزداید ز کام ما

افسوس عمر می‌گذرد با شتاب و من

ترسم اجل درین میانه کند قصد دام ما

خط امان نداده به کس چرخ نیلگون

پس اعتماد نیست به بود و قوام ما

این چار روز عمر اگر صرف می‌کنیم

ویران شود سراچه‌ی رنج مدام ما

امروز شیخ شهر بس آزار می‌دهد

فرداش روز تیره می‌شود هم‌چو شام ما

دوشم به وقت فجر ندا داد هاتقی

کامروز شعر ورزی آمده ورد کلام ما

اشاره: استاد دکتر محمدرضا جلالی نائینی که از بقیة‌الماضین مفاخر فرهنگ ادب، حقوق و روزنامه‌نگاری ایران در قرن اخیرند، پیوسته مخصوصاً در شماره‌های پیشین مجله، خوانندگان را با مقاله‌های ارزشمند خود، مستفیض می‌کردند. آن چه بر اکثر دوستان مجهول است، این است که استاد طبع شعر هم دارند و گاهی طبع‌آزمایی می‌کنند. نوشته‌ی حاضر برای ارائه‌ی نمونه‌ی شعر استاد که حاوی نظر ایشان در خصوص یکی از غزل‌سرایان نامی معاصر یعنی ابوالحسن ورزی همراه غزلی اثر ایشان است، در این شماره به خوانندگان ارمغان می‌شود.

□ استاد ابوالحسن ورزی، شاعر غزل‌سرای ایران در میان

غزل‌سرایان معاصر صدرنشین در غزل است. او از آوان جوانی شاعر بود و اندک‌اندک از میان اصناف شعر، فن غزل‌سرایی را برگزید و در این فن شریف در مقایسه با شاعران هم‌زمان خود، جاه و منزلتی رفیع دارد و به‌علاوه ژرف‌بین و مسلط بر هر نوع سخنوری و صاحب‌دستی بلند و قوی و آثاری شیوا و جاوید است که پاره‌یی از آن‌ها به زیور طبع آراسته شده و اکنون مورد استفاده و استفاضه همگان است.

ورزی نه تنها در شعر و شاعری و ادب صاحب‌جاه است بلکه در عالم انسانیت و رفاقت و فتوت و بی‌آزاری و راست‌گفتاری و درست‌کرداری نیز واجد مقام والا است. او یکپارچه روح و صمیمیت است و شور و احساس و عشق خمیرمایه‌ی حیات و زندگی وی را تشکیل می‌دهد و چون غزل، سخن عشق است، شیوه‌ی شاعری و سخنوری خویش را غزل‌سرایی انتخاب کرده و آثارش گواه صدق این معنی است.

ورزی نیم‌قرن است که سخنگو است و این موهبت الهی را هیچ‌گاه وسیله‌ی گردآوری جیفه‌ی دنیا و مداحی ستمگران و مزاح‌گویی این و آن و گرفتن صله یا نردبان رسیدن به مقام و جاه قرار نداده و در عین حال از بدگویی و هجو کردن اشخاص نیز دوری جسته و مردم‌خواره نبوده است. ورزی یک شاعر اخلاقی است و با همگان یک‌رو و یک‌رنگ.

در سخن‌گویی و غزل‌سرایی طبعی لطیف و روان دارد. گاهی در یک روز پنج یا شش غزل می‌سراید - در صورتی که بسیاری از شاعران غزل‌سرا در این کار درمی‌مانند و قادر نیستند که در یک روز حتی یک غزل گیرای نغز را تمام کنند - به همین جهت دیوان غزلیاتش از حیث کمیت یکی از بزرگ‌ترین دیوان‌های غزل‌سرایان قدیم و جدید در زبان فارسی است.

زبان ورزی در شعر بی‌تکلف و مفاهیم و مضامین کلامش تا حدی بکر و شاعری نوآور است و اشعارش برای همگان قابل فهم و درک و در عین حال بلیغ و فصیح.

